

Časopis "Bez dlake na jeziku"

Kardum, Lucija

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:057458>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-06**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

Završni rad br. 226/MED/2023

Bez dlake na jeziku

Lucija Kardum

0066308299

Koprivnica, rujan, 2023. godine

Medijski dizajn

Završni rad br. 226/MED/2023

Bez dlake na jeziku

Studentica

Lucija Kardum

Mentor

Doc. art. Andro Giunio

Koprivnica, rujan, 2023. godine

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL Odjel za umjetničke studije

STUDIJ preddiplomski sveučilišni studij Medijski dizajn

PRISTUPNIK Lucija Kardum

MATIČNI BROJ 0066308299

DATUM 5.9.2023.

KOLEGIJ Dizajn u novinama i magazinima

NASLOV RADA Časopis "Bez dlake na jeziku"

NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU "Hairless" Magazine

MENTOR mag.diz. Andro Giunio

ZVANJE doc. art.

ČLANOVI POVJERENSTVA

1. doc.art. Niko Mihaljević, predsjednik
2. doc. art. Mario Periša, član
3. doc.art Andro Giunio, član
4. doc.art. Luka Borčić, zamjenski član
5. _____

Zadatak završnog rada

BROJ 226/MED/2023

OPIS

Završni rad "Bez dlake na jeziku" hibridna je forma između časopisa, fotografske i umjetničke knjige. Kroz fotografije i tekstove o standardima ljepote bavi se temom dlaka na ženskom tijelu, što o tome misle žene i kako to utječe na njihove živote. Cilj rada je u kombinaciji umjetničke fotografije, teksta i intervjua sa ženama različitih generacija istražiti pojavu standarda ljepote, kada su se pojavili, kroz koje se medije plasirali (televizija, modni časopisi, reklame i slično).

U radu je potrebno:

- objasniti pojmove periodičke publikacije – časopisa, fotografske knjige i umjetničke knjige
- objasniti proces kreiranja fotografija i sakupljanja tekstova
- objasniti dizajnerske odluke donešene pri oblikovanju časopisa
- isproducirati primjerak časopisa

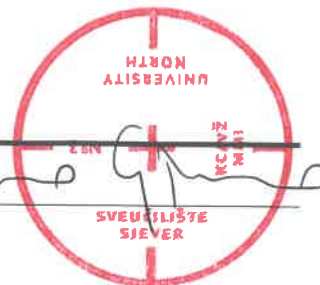
ZADATAK URUČEN

15.9.2023.

POTPIS MENTORA

Andro Giunio

SVEUČILIŠTE
SJEVER

Sažetak

Standardi ljepote su se mijenjali kroz povijest. Od drevnih Egipćana do srednjeg vijeka, renesanse te modernog doba žene su imale periode kada je brijanje tijela bilo zastupljenije i rjeđe. U modernom dobu pojavom novina i časopisa te kasnije televizije došlo je do guranja određenih standarda ljepote poglavito ženama. Širenjem industrije ljepote dolazi i do porasta sredstava za uklanjanje dlačica: od pinceta, epilatora, šećernih traka, voska do britvica, ženama su kroz reklame u različitim medijima plasirane ideje što se smatra lijepim, a što nepoželjnim. U svom photobooku kroz moje autorske fotografije kojima je tema žensko neobrijano tijelo, dajem svoj komentar na tu temu, a kroz kratke tekstove između fotografija sabirem kratke crtice iz povijesti, komentare i mišljenja par ljudi različitih generacija o njihovim razmišljanjima što se tiče brijanja.

Ključne riječi: dlake, standardi ljepote, žene, reklame, brijanje

Summary

Beauty standards have changed throughout history. From the ancient Egyptians to the Middle Ages, the Renaissance and the modern era, women have had periods when body shaving was more common and less frequent. In the modern era, with the appearance of newspapers and magazines and later television, certain standards of beauty were pushed, especially for women. With the expansion of the beauty industry, there is also an increase in means of hair removal: from tweezers, epilators, sugar strips, wax to razors, women are given ideas of what is considered beautiful and what is undesirable through advertisements in various media. In my photobook, through my author's photographs, the subject of which is the female unshaven body, I give my comment on that subject, and through texts between the photographs, I collect short lines from history, comments and opinions of people of different generations about their thoughts regarding shaving.

Key words: hair, beauty standards, women, advertisements, shaving

Sadržaj

1.UVOD.....	1
2.BRIJANJE KROZ POVJEST.....	2
2.1.Drevni Egipćani.....	2
2.2.Drevna Grčka i Rimsko Carstvo.....	2
2.2.1.Drevna Grčka.....	3
2.2.2.Rimsko Carstvo.....	3
2.3.Srednji vijek.....	4
2.4.Renesansa i prosvjetiteljstvo.....	4
2.4.1.Renesansa.....	4
2.4.2.Prosvjetiteljstvo.....	4
2.5.19.stoljeće.....	6
2.6.20.stoljeće.....	7
2.6.1.Feminizam(pri i drugi val).....	9
2.7.Kasno 20.stoljeće.....	11
3.POČECI REKLAMA USMJERENIH SKIDANJU DLAČICA SA ŽENSKOG TIJELA.....	11
3.1.Početak 20.stoljeća.....	11
3.2.1915.-početak promjena.....	12
3.3.1920te.....	13
3.4.1940te.....	14
3.5.Tko je kriv.....	15
4.DLAKE NA ŽENSKOM TIJELU-KRATKI PREGLED POVIJESTI UMJETNOSTI.....	16
4.1.Frida Kahlo.....	19
5.DRUŠTVENE MREŽE I STANDARDI LJEPOTE DANAŠNJEG DOBA.....	20
6.ZAVRŠNI RAD.....	21
6.1.Ideja i početak.....	21
6.2.Fotografije.....	21
6.3.Layout.....	24
6.4.Moja slova i crvene intervencije na fotografijama.....	24
6.5.Raspored tekućeg teksta i fotografija.....	26
6.6.Font.....	27
6.7.Printanje.....	27
7.ZAKLJUČAK.....	28
Popis izvora.....	29
Popis slika.....	30

1.UVOD

Od samih početaka civilizacije ljudi su imali potrebu uklanjati dlačice s tijela iz estetskih razloga, religijskih uvjerenja(mumificiranje) ili praktičnosti u sportskim natjecanjima. U raznim etapama povijesti pristup istima imale su različite skupine ljudi i naglasak je bio na određenim dijelovima tijela. Pa tako na primjer u drevnom Egiptu mrtvima su se uklanjale dlačice s tijela jer je to bilo u skladu s njihovim religijskim uvjerenjima. Uz njih pristup prvim britvicama jedino su imali svećenici i bogate žene i muškarci.

Tijekom razdoblja stare Grčke i Rimskog Carstva situacija je bila vrlo slična, malo sofisticiranije oruđe za uklanjanje dlačica se pojavilo no i dalje su samo bogati brinuli o takvim stvarima jer su imali vremena i resursa. U srednjem vijeku žene su nosile dugu odjeću, higijena je bila skoro pa nikakva, a kršćanstvo je počelo jačati pa samim time su i vjerovanja bila drugačija. Zbog dugih tkanina i vjerovanja da nema potrebe za mijenjanjem i uklanjanjem dlačica i nedostatka alata posebna pažnja se u to doba nije pridavala uklanjanju dlačica. Situacija se mijenja za vrijeme renesanse i prosvjetiteljstva jer se dolazi do oživljavanja klasicizma te žene počinju više voditi brigu o uklanjanju dlačica s lica i čela kako bi mogle lakše stavljati perike. Osvanuo je novi trend izbjeljivanja lica olovom kako bi se izgledalo što svjetlije.

U 19. stoljeću i dalje su se nosile duge haljine pa jedini koji su veću pažnju pridavali brijanju su bili kazališni glumci.

Tijekom 20. stoljeća svakih 10-20 godina dolazi do promjena u modnim trendovima. Dolazi do izuma sigurnosne britvice i pjene za brijanje, žene počinju nositi kraće suknje i haljine na bretele, tu situaciju koristi industrija ljepote. Ženama se prvo reklamiraju proizvodi za brijanje nogu i pazuha u vrijeme od travnja do rujna jer su tada temperature bile najviše, a žene nosile kratku odjeću, no sredinom 20. stoljeća reklame sve više igraju na kartu srama te se javljaju slogani koji govore ženama da se obriju kako im ne bi bilo neugodno biti na plaži u badiću s neobrijanim pazusima i nogama. Krajem 20. stoljeća pa sve do danas brijanje nogu, pazuha pa čak i bikini zone sastavni je dio higijene moderne žene. U svom radu kroz photobook sačinjen od fotografija čiji je motiv žensko tijelo stavljam naglasak na prirodnu pojavu koja je normalna između oba spola- dlake. Neke žene ih imaju manje, neke više no količina dlaka na tijelu ih ne čini manje čistima ili lijepima.

2.BRIJANJE KROZ POVIJEST

2.1.Drevni Egipćani

U starom Egiptu, glatko obrijano lice često se povezivalo s čistoćom i uzvišenošću, što su bili važni kulturni i vjerski ideali. Mnogi su Egipćani vjerovali da uklanjanje dlaka s lica pomaže u obrani od nečistoća.

Brijanje je također bilo stvar mode i stila. I muškarci i žene u starom Egiptu prakticirali su uklanjanje dlačica kao dio svoje rutine njegovanja. Egipćani su bili poznati po svojim složenim frizurama, a uklanjanje dlaka s lica služilo je tome da se pažnja skrene njihovom nakitu i pokrivalima za glavu, a ne licu i bradi. Egipćani su koristili različite alate i materijale za brijanje. To uključuje britve izrađene od materijala poput bakra ili bronce. Neke su britve bile dizajnirane s drvenim drškama, dok su druge bile jednostavne oštrice. Koristili su prirodne tvari poput ulja i krema za pripremu kože za brijanje. Navedene tvari ne samo da su vlažile kožu, već su smanjivale rizik od posjekotina i iritacija. Učestalost brijanja varirala je među pojedincima i ovisila je o osobnim preferencijama i društvenom statusu. Dok su se neki ljudi brijali svakodnevno, drugi su to činili rjeđe. Visoki dužnosnici i svećenici često su održavali glatko obrijan izgled kao znak svoje čistoće i predanosti. Brijanje je također bilo povezano s higijenom i zdravljem u starom Egiptu. Vjerovalo se da održavanje čistog lica može spriječiti širenje bolesti i ušiju, što je bila česta briga u društvu s ograničenim medicinskim znanjem. Brijanje može poslužiti u kozmetičke i simbolične svrhe. Na primjer, uklanjanje dlaka s lica često je bilo dio procesa mumificiranja, jer se vjerovalo da pomaže pokojniku da postigne stanje čistoće u zagrobnom životu. Također je često bilo uključeno u šire rituale njegovanja u starom Egiptu. Ti su rituali uključivali kupanje, korištenje mirisnih ulja i kozmetike te kićenje nakitom i odjećom.

Ukratko, brijanje u starom Egiptu bila je višestruka praksa s kulturnog, vjerskog, kozmetičkog i praktičnog aspekta.

Slika 1: Pinceta iz doba drevnog Egipta

Slika 2: Britvica iz doba drevnog Egipta

2.2.Drevna Grčka i Rimsko Carstvo

2.2.1. Grčka

U staroj Grčkoj, kao i u mnogim drugim drevnim civilizacijama, postojao je prevladavajući ideal ljepote koji je uključivao čisto tijelo bez dlaka koje se povezivalo s mladošću, čistoćom i privlačnošću. Praksa uklanjanja dlaka s tijela, uključujući dlake na nogama i rukama, bila je češća među ženama višeg društvenog statusa. Bogatije žene imale su sredstva i vremena da se bave dotjerivanjem i da slijede standarde ljepote tog doba. Brijanje dlaka na tijelu često se smatralo simbolom profinjenosti i sofisticiranosti. Žene u staroj Grčkoj koristile su razne alate i metode za uklanjanje dlačica s tijela. To uključuje britve izrađene od materijala kao što su bronca ili željezo, kao i depilacijske kreme i losione. Neke su žene možda koristile kamenje ili školjke za piling i uklanjanje dlačica. Praksa uklanjanja dlačica s tijela bila je usko povezana s kupanjem i posjetima kupeljima. Javne kupelji i vježbališta bili su važni društveni prostori u staroj Grčkoj u kojima su se održavali njega i vježbanje. U staroj Grčkoj, iako je praksa brijanja dlačica na tijelu bila češća među ženama određenih društvenih klasa, to i dalje nije bila univerzalna praksa.

2.2.2. Rimsko Carstvo

Što se tiče Rimskog Carstva situacija je bila vrlo slična. Muški atletičari su se brijali zbog praktičnosti tijekom bavljenja sportom, a najzastupljeniji sloj koji se brijao su bili oni koji su pripadali višem staležu jer su imali mogućnosti, novca i vremena za održavanje ljepote.

Slika 3: Brončane britvice u doba Rimskog Carstva

2.3. Srednji vijek

Tijekom srednjeg vijeka u Europi praksa brijanja dlaka kod žena, posebice onih na nogama i rukama, bila je rjeđa nego u nekim ranijim i kasnijim razdobljima povijesti. Nekoliko je čimbenika pridonijelo relativnom nedostatku uklanjanja dlačica s tijela u to vrijeme. Prva od njih je pobožnost i skromnost. Srednji vijek karakterizirale su konzervativne vrijednosti i snažan vjerski utjecaj (kršćanstvo). Shodno tome, od žena se očekivalo da se skromno pokrivaju, što je često značilo da im dlake na tijelu nisu bile izložene. Mnoge žene držale su se uvjerenja da je tijelo božanska kreacija i da ga treba ostaviti u svom prirodnom stanju. Sljedeći čimbenici su nedostatak kulture dotjerivanja i ekonomske (ne)prilike. Srednjovjekovna Europa imala je manje praksi i proizvoda za osobno dotjerivanje. Kultura redovitog kupanja i ekstenzivnog dotjerivanja koja je prevladavala u klasičnom svijetu opala je u Europi tijekom ranog srednjeg vijeka, te je razdoblje obilježeno je nedostatkom pristupa britvama i drugim alatima za njegu koji su bili potrebni za široko rasprostranjeno uklanjanje dlaka s tijela. Ti su alati često bili skupi i nisu bili lako dostupni običnim ljudima. Neke su srednjovjekovne žene možda koristile biljne lijekove za uklanjanje dlačica, ali oni su bili manje učinkoviti od depilacijskih metoda razvijenih u kasnijim stoljećima. Tijekom srednjeg vijeka, prevladavajuće kulturne i vjerske vrijednosti, u kombinaciji s ograničenim pristupom alatima za njegu i drugačijim pristupom osobnoj higijeni, doprinijele su relativno manjem naglasku na uklanjanje dlačica s tijela među ženama u Europi u usporedbi s npr. razdobljem drevnih Egipćana ili Grka i Rimljana.

2.4. Renesansa i prosvjetiteljstvo

2.4.1. Renesansa

Renesansa je obilježena oživljavanjem klasične umjetnosti, književnosti i kulture, uključujući starogrčke i rimske ideale ljepote. Ti su ideali naglašavali koncept "klasične ljepote", što je uključivalo gladak i neokaljan ten. Kao rezultat toga, uklanjanje dlačica s lica postalo je popularnije među ženama kako bi se postigao željeni izgled. Tijekom renesanse, alati za njegu poput pinceta i malih, ručnih brijanja bili su dostupniji i pristupačniji nego u srednjem vijeku. Žene su u renesansi koristile razne mješavine, uključujući mješavine arsena i drugih tvari, kako bi izbijelile dlake na licu i postigle svjetliji ten.

2.4.2. Prosvjetiteljstvo

Razdoblje prosvjetiteljstva nastavilo je trend brijanja dlaka na licu i korištenja različitih metoda za postizanje glatkog i svijetlog tena. Prosvjetiteljstvo je cijeno razum i racionalnost, a žene su vjerovala da njegovan izgled odražava ta načela. Dostupnost britvica i škara poboljšala se u to vrijeme, čineći uklanjanje dlačica s lica dostupnijim. Žene su često koristile male, osjetljive britvice dizajnirane posebno za dlake na licu. Perike su bile u modi tijekom prosvjetiteljstva, a neke su žene brijale čela kako bi stvorile višu liniju kose, što se smatralo privlačnim. Ova praksa omogućila je postavljanje perika i postizanje željenog izgleda. Iako nije izravno povezana s brijanjem, vrijedi napomenuti da su tijekom tog razdoblja neke žene koristile kozmetiku na bazi olova na licu kako bi postigle blijed ten. Ova praksa je imala štetne učinke na zdravlje, ali je u to vrijeme bila moderna.

Slika 4: Britvice i škare iz doba prosvjetiteljstva

Slika 5: Ilustrativni prikaz kroz sliku bijelog lica postignuto nanošenjem olova kako bi se izbjelila koža

2.5. 19. stoljeće

Brijanje dlaka na tijelu među ženama u 19. stoljeću, osobito u zapadnim društvima, postalo je češće kako su se društvene norme i modni trendovi razvijali. Početkom 19. stoljeća brijanje nogu i pauza još nije bilo toliko zastupljeno kao što će postati kasnije tijekom stoljeća te se nastaviti u 20. i 21. stoljeće, a glavni čimbenik toga je bila moda, pošto su žene tada još nosile duge haljine i suknje.

Ovdje je izvadak iz članka pod naslovom “Uklanjanje dlačica na ženskom tijelu u Sjedinjenim Državama” autorice Christine Hope, objavljenog u časopisu “Fashion Theory” 2012., koji govori o povijesti uklanjanja dlačica na ženskom tijelu, uključujući i tijekom 19. stoljeća :

“U Sjedinjenim Državama uklanjanje dlačica s tijela žena postalo je raširenije tijekom 19. stoljeća. Sredinom 19. stoljeća pojavile su se prve masovno proizvedene britvice namijenjene ženama. Popularni patent iz 1847. reklamirao je ‘sigurnosnu britvu’ s drvenom drškom i zakrivljenu oštricu koja je ženama omogućavala lako uklanjanje neželjenih dlačica. Ovi rani brijači, iako manje učinkoviti i sigurni od modernih inačica, pridonijeli su rastućoj praksi brijanja.

Krajem 19. stoljeća došlo je do promjene u ženskoj modi. Haljine bez rukava i visoki porubi postali su moderniji, a žene su počele pokazivati više kože. Ova promjena u modnim trendovima možda je pridonijela povećanoj želji za uklanjanjem dlačica s tijela. Osim toga, publikacije tog vremena, poput modnih časopisa i kolumni sa savjetima, raspravljale su i promovirale praksu uklanjanja dlačica s tijela.”

Iako je praksa brijanja dlačica na tijelu među ženama postala popularna u 19. stoljeću, važno je zapamtiti da to nije bilo univerzalno prihvaćeno niti su ga sve žene prakticirale. Stavovi prema uklanjanju dlačica na tijelu nastavili su se razvijati tijekom 20. stoljeća, s različitim standardima ljepote i trendovima koji su oblikovali praksu.

Slika 6: Vrste haljina koje su bogatije žene nosile na početku i sredinom 19.stoljeća(pošto one siromašnije nisu imale novaca ni resursa da se “fotografiraju” u to doba)

Moderno doba uklanjanja dlačica možda je potaknuto knjigom Charlesa Darwina iz 1871., “Podrijetlo čovjeka”, kroz popularizaciju njegovih teorija o prirodnoj selekciji. Odnosno, homo sapiens ima manje dlaka na tijelu nego njegovi/njezini prethodnici jer su manje dlakavi partneri bili seksualno privlačniji. Dlake na tijelu postale su pitanje natjecateljskog odabira. Pa se tako počela širiti Darwinova teorija prirodnog odabira, koja je dlake povezivala s “primitivnim precima i ‘manje razvijenim oblicima’.

Zanimljivo je da su se takve konotacije uglavnom primjenjivale samo na dlake na ženskom tijelu, ne samo zbog evolucijskih argumenata, već i zbog provedbe “rodne društvene kontrole” nad rastućom ulogom žena u društvu. U društvu je rasla ideja da bi žene trebale šišati kosu i brijati dlačice na tijelu kako bi bile “ženstvene” i “dostojanstvene” kako ih se ne bi posramilo.

2.6. 20.stoljeće

U Europi 20. stoljeća praksa žena da briju dlake na tijelu značajno se razvila, odražavajući promjene društvenih normi, modnih trendova i kulturnih utjecaja.

Na početku 20. stoljeća sigurnosne britve koje su postale popularne u kasnom 19. stoljeću, bile su široko dostupne i pristupačne. To je ženama olakšalo uklanjanje dlačica s tijela, prvenstveno s nogu i ispod pazuha. Početkom 20. stoljeća postojao je stalni naglasak na skromnosti i čistoći. Te su vrijednosti pridonijele praksi uklanjanja dlačica s tijela, jer se glatka koža povezivala s higijenom i profinjenim izgledom.

Modni trendovi tog vremena, uključujući kraće rubove i haljine bez rukava, više su izlagali ženske noge i ruke, čineći uklanjanje dlačica poželjnijim.

Hollywoodske zvijezde i pin-up kultura bile su sljedeći čimbenik koji je potaknuo promoviranje imidža žena s glatkim nogama i pazuhom bez dlačica. Mediji su odigrali značajnu ulogu u oblikovanju ideala ljepote i načina njegovanja, pošto je, valja napomenuti televizor izumljen 1934. godine. Britvice za jednokratnu upotrebu i kreme za depilaciju postale su lako dostupne, što je uklanjanje dlačica učinilo praktičnijim. 1960-ih i 1970-ih, feministički pokreti doveli su u pitanje tradicionalne standarde ljepote, uključujući očekivanje da žene uklanjaju dlačice s tijela. Neke su žene prigrlile “prirodan” izgled, odbijajući uklanjanje dlačica s tijela kao oblik društvenog pritiska. Kasno 20. stoljeće također je vidjelo veće uvažavanje kulturne raznolikosti i priznanje da se ideali ljepote mogu razlikovati u različitim zajednicama.

Slika 7: Sigurnosna britvica izumljena od strane King C. Gillette-a početkom 20. stoljeća

Slika 8: Moda 20. stoljeća u Americi

Slika 9: Moda kasnog 20. stoljeća u Jugoslaviji

Slika 10: Album Savete Jovanović iz 1971. godine- kao što je napisano u tekstu iznad- 20. stoljeće je bilo doba kada su se žene počele redovitije brijati no jačanjem feminizma, razlikama u kulturama i idejama dijem svijeta i dalje je postojala raznolikost: žene koje nisu pratile trendove(brijanja), one koje su ih pratile i sve one između

6.1 Feminizam(prvi i drugi val)

Feminizam, kao društveni i politički pokret koji se zalaže za prava i ravnopravnost žena, ima duboke povijesne korijene koji se mogu pratiti unatrag do raznih razdoblja i regija no ovdje će biti opisani prvi i drugi val.

Prvi val feminizma, koji se dogodio od kraja 19. stoljeća do početka 20. stoljeća, označio je početak modernog feminističkog pokreta. Usredotočen je na borbu za osnovna prava žena, uključujući pravo glasa, obrazovanje(mnoge žene nisu imale pravo posjedovati imovinu ili pristup obrazovanju i profesijama osim tradicionalnih rodnih uloga), vlasništvo nad imovinom i mogućnosti zapošljavanja. Pa je tako 1893: Novi

Zeland je postao prva samoupravna država koja je ženama dala pravo glasa na parlamentarnim izborima. Još neke od država su: Australija 1902.: Žene su dobile pravo glasa na saveznim izborima i kandidiranja za saveznu dužnost. Finska 1906: postala prva europska država koja je ženama dala pravo glasa na parlamentarnim izborima, 1920: ratificiran je 19. amandman Ustava SAD-a, koji daje ženama pravo glasa u Sjedinjenim Državama(no samo bijelim ženama) dok su žene u Jugoslaviji dobile pravo glasa 1945. godine.

Drugi val feminizma bio je obilježen s nekoliko karakterističnih obilježja koja su ga razlikovala od ranijeg prvog vala feminizma. Evo nekoliko ključnih značajki feminizma drugog vala: reproduktivna prava, diskriminacija na radnom mjestu, seksualno oslobođenje, obiteljske uloge, izgled tijela, reproduktivna prava i borba protiv rodno uvjetovanog nasilja.

Slika 11: Louise Weiss zajedno s drugim pariškim sufražetkinjama 1935. naslov u prijevodu glasi "FRANCUSKINJA MORA GLASATI"

Slika 12: Feministički pokret na području Jugoslavije

2.7. Kasno 20. stoljeće do danas

Kasno 20. stoljeće do danas: brijanje, depilacija voskom, kreme za depilaciju i lasersko uklanjanje dlačica postali su uobičajeni načini uklanjanja dlačica s tijela u modernom dobu. Uklanjanje dlačica s tijela ostalo je osobni izbor žena, pod utjecajem kulturnih, društvenih i individualnih čimbenika.

Posljednjih godina došlo je do ponovnog porasta zanimanja za body pozitivnost i prihvaćanje prirodne ljepote. Neke su žene odlučile osporiti tradicionalne norme prihvaćanjem dlaka na tijelu.

Tijekom 20. stoljeća društvena očekivanja u vezi s dlakavošću žena razvijala su se zajedno s promjenama u modi i idealima ljepote. Standardi i trendovi ljepote nastavljaju se razvijati, pri čemu se u isto vrijeme slavi prirodna dlakavost tijela, a s druge strane naglašava nedostatak dlakavosti, tj glatka i obrijana koža.

3. POČECI REKLAMA USMJERENIH SKIDANJU DLAČICA SA ŽENSKOG TIJELA

3.1. Početak 20. stoljeća

Na početku 20. stoljeća žene nisu marile imaju li dlake na nogama ili ispod pazuha, a to se vidi i u vodičima za ljepotu, oglasima i modi tog vremena. Odjeća je bila toliko skrivena da je bilo rijetko vidjeti gole noge ili ispod pazuha, tako da uklanjanje dlaka tamo nije bio problem. Prije 1910-ih, depilatore za ta područja koristile su prvenstveno glumice ili plesačice, te osobe koje su išle na operacije.

Žene su brinule o kosi na drugim mjestima. Christine Hope provela je definitivno istraživanje o uklanjanju dlačica kod žena u svom radu iz 1982. "Caucasian Female Body Hair and American Culture", a njezino istraživanje oglasa u starim časopisima Harper's Bazaar i McCall's pokazuje da su bili usmjereni na dlake na licu, vratu i podlakticama. Noge i pazusi se zbog vrste odjeće nisu nigdje vidjeli. Ali novi trendovi počeli su mijenjati sve u roku od nekoliko godina.

Slika 13: Moda na samom početku 20. stoljeća u svijetu

3.2.1915. -početak promjena

Prema Hope, pomak je započeo 1915. godine kada su oglašivači u Harper's Bazaru počeli ciljati na dlake ispod pazuha (obično za razne kreme za depilaciju). Novi trend haljina bez rukava, često inspiriran grčkom i rimskom nošnjom(togama), otkrio je dotad pokrivene ženske ruke. To je, naravno, dovelo industriju depilatora do zaključka da su dlake ispod pazuha nepoželjne.

Slika 14: Oglas za depilaciju u Harper's Bazaru iz 1922.u kojem se spominje osjećaj "sramote" koji se može izbjeći brijanjem pazuha

Slika 15: Harper's Bazaar bio je prvi od ženskih časopisa koji je objavio reklame za uklanjanje dlačica u kampanji koja se pojavila 1914. Kako su ruke i noge postajale sve izloženije, Gillette je stvorio Milady Décolleté, koji je 1915. pokrenuo kampanju protiv dlačica ispod pazuha. S prvim dostupan sigurnosni brijač posebno za žene, Gillette oglašio su ih pozvali da uklone "neugledne" i "neprijatne dlake" sa svojih tijela, posebno ispod pazuha

Do određenog stupnja, prijelaz na pojačano brijanje omogućila je tehnologija, poput izuma sigurnosne britve s jednokratnim oštricama iz 1901. i pakiranja instant kreme za brijanje iz 1919. godine. Ali ta je tehnologija također trebala proširiti svoje tržište što se počelo događati kroz reklame u npr. modnim časopisima.

3.3.1920te

Tijekom 1920-ih suknje do koljena činile su noge vidljivijima, a tvrtke za depilaciju nisu gubile vrijeme tvrdeći da njihovi proizvodi omogućuju “ženi da se kupa bez čarapa, bez imalo brige”. Analiza Christine Hope pokazuje da je relativno mali postotak oglasa bio usredotočen na uklanjanje dlačica na nogama: u Harper’s Bazaru, na primjer, 66 posto oglasa to je spominjalo, ali samo 10 posto je to učinilo svojim jedinim fokusom. Ukratko, čak se činilo da bi depilatori mogli biti samo prolazna moda. Od 1924. do 1926. oglasi za njih su nestali iz kataloga Sears i McCall’s. Većina oglasa bila je sezonska, prikazivala se otprilike od travnja do rujna - vrijeme koje sugerira da žene uglavnom depilaciju prebacuju na ljeto, kada su im pazusi i noge bili izloženi, no to nije potrajalo.

You need not be embarrassed!

When you go to the beach this summer, are you going to be afraid to raise your arm? Are you going to shrink from the scrutinizing glance of your friends?

Are you going to permit unsightly hair on your face, arms, underarms and limbs to spoil the freedom which awaits you at the beach?

ZIP
IT'S OFF
because
IT'S OUT

Now is the time to eliminate every unwanted hair before the heat of summer has a chance to strengthen it. An application of ZIP today will do more than all the continued use of ordinary depilatories throughout the summer, for it will not merely take off surface hair, but it will gently lift out the roots with the hairs and thus destroy the growth!

It has been proven that merely burning off surface hair with ordinary depilatories is the same as shaving and it is bound to strengthen the growth. With ZIP, however, you attack the roots under the skin and actually check the growth and destroy it.

Guaranteed! It is significant that no other manufacturer of a superfluous hair remedy offers FREE DEMONSTRATIONS to prove the merit of the preparation. By all means, take advantage of my Free Demonstration offer at my Salon.

Write for FREE Book "Beauty's Greatest Secret" which tells about ZIP and in which leading stars tell how to be beautiful.

Madame Berthe 562 Fifth Ave.
Specialist. (Ent. 4818 St.)
New York

The ingredients of ZIP by Madam Berthe are: Magnesium, Borax, Zinc and Potash, which are dissolved in a fine oil to the solution with an "oil" preservative to prevent hair growth and keep the skin soft. I have known the same kind hair.

Madame Berthe Superior Waxing and Creaming Cream - Guaranteed not to hurt skin - 10¢
Large Size 1.00
Small Size .50

Madame Berthe's Antiseptic
This antiseptic is made from the finest ingredients. It is used for disinfecting the skin, for removing the dirt, for preventing the growth of bacteria, for preventing the growth of fungi, for preventing the growth of parasites, for preventing the growth of insects, for preventing the growth of animals, for preventing the growth of plants, for preventing the growth of minerals, for preventing the growth of gases, for preventing the growth of liquids, for preventing the growth of solids, for preventing the growth of all things.

Ask At Your Toilet Goods Counter ©1923

MAIL THIS COUPON TODAY
NAME _____
ADDRESS _____
CITY _____ STATE _____
ZIP _____
I am interested in learning more about ZIP and would like to receive a FREE DEMONSTRATION of the same at my home. Please send me a FREE DEMONSTRATION of the same at my home. Please send me a FREE DEMONSTRATION of the same at my home.

Slika 16: Reklame 1920ih godina gdje se fokus ponovno kroz reklame stavlja na sram ako žena nije obrijana

Slika 17: Žene koje su si brijale noge 1927. (Broadway)

3.4.1940te

Do 1940-ih, uklanjanje dlaka na nogama postalo je standard. Do tog trenutka, svi oglasi za uklanjanje dlačica u Harper's Bazaru spominjali su dlake na nogama, a 56 posto se fokusiralo samo na noge, prema Hope. Konzervativniji McCall's nije u potpunosti slijedio taj primjer, ali se također pomaknuo prema dlakama na nogama, s nepristojnim reklamnim sloganima poput "Pogledajmo tvoje noge - svi drugi to rade". Otprilike u to vrijeme oglasima su se pridružili i mediji osuđujući dlake na nogama. Godine 1939. Harper's Bazar je napisao: "Čarape do gležnja u kampusu su dobra, stara institucija i sve je to vrlo dobro, ali ne na krznenim nogama." Postoje naznake da su neobrijane noge još uvijek postojale u to vrijeme, ali da su sve više blijedjele - 1941. godine časopis kaže: "Da smo mi dekanu za žene, svaku bismo dlakavu nogu na kampusu kaznili."

Kako su 50-e završile, transformacija javnog mijenja o dlakama barem među ženama bila je potpuna. Do 1964. godine 98 posto američkih žena u dobi od 15 do 44 godine izjavilo je da su uklonile i uklanjaju dlačice s tijela.

Give thanks for a Hair Remover that's kind to your NOSE and NERVES

● Yes, it's Wisk you hear hundreds of fastidious women talking about! Wisk doesn't "smell" . . . doesn't hurt or pull. It looks for all the world like your favorite cleansing cream . . . breathes faintly a clean, pleasant fragrance. Yet, almost without effort, it removes unwanted arm and leg hair at the skin surface. And, unlike your razor, Wisk causes no "porcupine" after-growth. Discover Wisk today!

Wisk **COOL CREAM HAIR REMOVER**

\$1.00 the tube — at beauty shops only.
For supreme luxury, enjoy a Wisk professional treatment at your favorite beauty shop.

removes hair . . . no hurt . . . no stench

Slika 18: Reklama za uklanjanje dlačica na nogama iz 1939.

3.5. Tko je “kriv”?

Mogu li se oglasi okriviti za transformaciju u mišljenju i modi brijanja dlačica na tijelu unutar ženske populacije? Teško je znati — univerzalni fenomen poput brijanja nogu koji se događa desetljećima teško je pripisati nekoliko oglasnih kampanja. Očito je postojala predrasuda i prema dlakama na tijelu - to pokazuju oglasi iz 1900-ih koji su ciljali na dlake na licu, vratu i rukama. Promjenjiva moda možda je jednostavno otkrila novo područje koje je trebalo njegovati prema već postojećim standardima koji su postojali od drevnih civilizacija pa do danas. S druge strane, reklamni zapisi upućuju na to da je puno brijanja nogu i pazuha izvorno bilo uvjetovano - žene su se brijale samo ako su znale da će im pazusi ili noge biti otkriveni, a čak ni tada to još nije nužno bila norma. Osim toga, kao što Hope primjećuje čini se da su oglasi govorili ženama što je prikladno umjesto da jačaju postojeće trendove. Ovaj oglas iz 1945. godine mora točno navesti zašto žena “treba” obrijati pazuhe. Jedno, međutim, je jasno sa sigurnošću: 1920. godine bila je priča kada je žena obrijala noge, a samo nekoliko desetljeća kasnije pričalo se kada nije.

CAN YOU
BARE IT?

Fashion has snipped sleeves to the shoulder, deepened the armholes. To wear these charming new sleeves, arm-pits must be smooth as your cheek, sweet as your breath. NEEET Depilatory removes underarm and leg hair, leaves skin satin smooth in a few minutes... Use with NEEET Deodorant to halt both perspiration and perspiration-odor. Inexpensive!

neet

at cosmetic counters
in stores everywhere

Slika 19: Reklama za uklanjanje dlačica iz 1945. godine

4.DLAKE NA ŽENSKOM TIJELU-KRATKI PREGLED POVIJESTI UMJETNOSTI

Povjesničarka Alice Macdonald primjećuje da su u grčkoj umjetnosti “glatka mramorna tijela” skulptura, bez dlaka zbog umjetničke cenzure ili zato što su odražavala društveni običaj depilacije - tijekom stoljeća strukturirala kulturnu maštu na takav način da učiniti golo žensko tijelo ukorijenjenom i neodoljivom ženskom estetikom. Nasuprot tome, muški aktovi iz istog razdoblja imaju prsa bez dlaka, ali za razliku od svojih ženskih primjeraka, imaju stilizirane stidne dlake. Praxitelesova skulptura ženskog akta iz četvrtog stoljeća, nazvana Afrodita iz Knidosa, često se smatra izvorištem u umjetnosti i kulturi o ženskoj seksualnosti zajedno sa Venerom od Botticellija. Kada su klasični ideali i zanimanje za ljudsko tijelo ponovno oživjeli u Europi tijekom renesanse, umjetnici su se vratili bezdlakoj Veneri.

Slika 20: Praxitelesova skulptura ženskog akta s lijeve strane, Botticellijeva Venera s desne strane

U Tizianovoj Veneri iz Urbina (1538.), lijepa gola žena leži na leđima na divanu s razbarušenim plahtama. Ruka joj lagano lebdi iznad stidne regije. Macdonald objašnjava: “Tekstura njezinog nagog tijela poput mramora - toliko podsjeća na drevne skulpture - sugerira da je njezino tijelo bez dlaka i da je tama koja se može vidjeti između njezinih nogu zapravo sjena, a ne dlake.” Venerinu seksualnost i nedostajuće stidne dlake dodatno priziva usnuli pas sklopčan uz njezine noge. Ovaj krzneni dodatak odražava još jedno dugo uvriježeno uvjerenje o korelaciji između dlakavosti ženskog tijela i erotike. U staroj Grčkoj, srednjem vijeku i renesansi, dlakave žene često su smatrane divljim ili grešnim i smatralo se da posjeduju neukrotivi seksualni nagon. U jednoj priči o kraljici od Sabe, obilato zastupljenoj u umjetnosti iz Europe, Afrike i Bliskog istoka, kralj Salomon prisiljava svoju egzotičnu posjetiteljicu da joj obrije noge prije nego što je legne u krevet. U srednjovjekovnoj kršćanskoj umjetničkoj tradiciji slika žene potpuno prekrivene dugom kosom obično je pokajnička prostitutka Marija Magdalena. Povjesničarka Sandra Cavallo primijetila je da je u 16. stoljeću došlo do “eksplozije u tretmanima za izbjeljivanje lica”, o čemu svjedoče mnoge “knjige tajni” koje su ostale; dijele kozmetičke savjete o tome kako ukloniti dlake sa svih dijelova tijela (osim kose). U 18. i ranom 19. stoljeću, posebno u Francuskoj, neoklasicizam je “oživio” ideale grčko-rimske tradicije.

Slika 21: Tizianova Urbinska Venera

Slika 22: Dlakava ikonografija Marije Magdalene

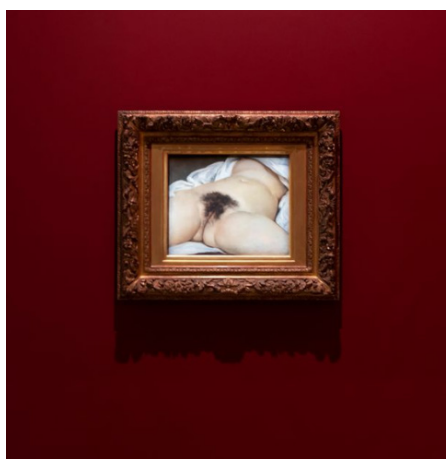
Dvije su se vrste umjetnika pojavile u Europi i Sjedinjenim Američkim Državama u drugoj polovici 19. stoljeća: oni koji su nastavili portretirati nago, bezdlako žensko tijelo i oni koji su se borili da prekrše pravila. William-Adolphe Bouguereau preuzima motiv Venere te njegova slika Rođenje Venere (1879.) gotovo parodira slavnu Botticellijevu verziju. Venera stoji na školjci koja strši iz mora, ali umjesto da čedno pokrije svoje međunožje, ona ovdje zabacuje ruke iznad glave gotovo kao da ga pokazuje namjerno.

Slika 23: S lijeve strane- Botticelli Rođenje Venere, s desne strane-William-Adolphe Bouguereau- Rođenje Venere

Umjetnici iz istog razdoblja koji su se bavili pomodnim, ali problematičnim trendom orijentalizma, poput Jean-Auguste-Dominique Ingresa i Jean-Léona Gérômea, primijenili su zapadnjačke ideale ljepote bez dlaka na tijelu na svoje egzotične slike bliskoistočnih i sjevernoafričkih žena. Oduševili su se mogućnošću da te figure prikažu kao doslovne seksualne objekte - gole u kupatilu harema (Turska kupelj, 1862.) ili na aukciji kao seksualne robinje (Tržnica robova, 1866.). Usporedite ove slike s djelima avangardista poput Édouarda Maneta, Gustavea Courbeta i Edgara Degasa, umjetnika zaokupljenih prikazom modernog života, posebice javnog spektra prostitucije. Manetova Olimpija (1863.) slavno mijenja pozu Venere Praxitelesa i Tiziana sa seksualnom radnicom koja otvoreno priznaje transakcijsku prirodu svoje trgovine s gledateljem.

Krajem 19. stoljeća i početkom 20. stoljeća ideja o dlakavosti ženskog tijela kao znakom divlje seksualnosti postala je zastupljenija. Ironično, umjetnici su počeli uključivati ženske stidne dlake ili dlake ispod pazuha u svoje radove kako bi naglasili njihovu seksualnost. Dlake ispod pazuha nisu se vidjele u javnosti, pa je u umjetnosti davalo dojam erotičnosti. Courbetovo L'Origine du monde (1866.) ultimativna je izjava za dlake na tijelu, ali njegova Woman in the waves (1863.) nudi manje agresivan, senzualniji pogled na neočekivane dlake. Nimfa nalik Veneri opušta se u bazenu vode, ruku lijeno naslonjenih na glavu - poza koja ima dvostruku svrhu- stavljanja pažnje na njezine grudi ali i dlakave pazuhe.

Slika 24 i 25: s lijeve strane- Courbetova Žena u valovima, a s desne L'Origine du monde

4.1.Frida Kahlo

Frida Kahlo često se slavi kao feministička ikona zbog svog života, umjetnosti i načina na koji je izazivala tradicionalne rodne uloge i društvene norme. Umjetnost Fride Kahlo bila je duboko osobna i često je prikazivala njezina vlastita iskustva, bol i emocije. Njezina spremnost da u svojim slikama istraži svoju fizičku i emocionalnu patnju dovela je u pitanje tradicionalne predodžbe o ženskoj umjetnosti i izražavanju. Njezin rad često je istraživao žensko iskustvo, uključujući teme poroda, pobačaja, boli i seksualnosti. Kroz svoju umjetnost bavila se temama koje su često bile tabu ili ignorirane u svijetu umjetnosti. Kahlo je prigrlila svoje fizičke nedostatke i vidljive ožiljke teške autobusne nesreće. Svoje ozljede i fizičke nesavršenosti često je prikazivala na svojim autoportretima, promičući poruku samoprihvatanja i prkošenja društvenim standardima ljepote. Slavila je svoje meksičko naslijeđe i često se prikazivala u tradicionalnoj meksičkoj odjeći. Kahlo je bila politički angažirana i povezana s komunističkim i ljevičarskim pokretima. Koristila se svojom umjetnošću za rješavanje društvenih i političkih pitanja, uključujući feminizam, radnička prava itd. Njezini autoportreti često su je prikazivali sa spojenim obrvama i dlakama na licu, što je dovelo u pitanje konvencionalne standarde ženske ljepote.

Slika 26 i 27: Fridini autoportreti: Autoportret s papigama s lijeve strane, Autoportret s odrezanom kosom s desne strane

5.DRUŠTVENE MREŽE I STANDARDI LJEPOTE DANAŠNJEG DOBA

Društvene mreže poprilično su utjecale na standarde ljepote, oblikujući kako pojedinci percipiraju i teže ljepoti. Platforme društvenih medija povezale su ljude iz različitih kultura i podrijetla, što je dovelo do globalizacije ideala ljepote. Pod utjecajem slika i trendova iz cijelog svijeta, pojedinci su izloženi širem rasponu standarda ljepote, što ponekad može dovesti do raznolikije i inkluzivnije definicije ljepote. Platforme društvenih mreža preplavljene su uređenim i filtriranim slikama, što dovodi do nerealnih standarda. Aplikacije i filtri omogućuju korisnicima da digitalno mijenjaju svoj izgled, brišu nesavršenosti i stvaraju ugađenu i često nedostižnu sliku ljepote što mladima usađuje krivu sliku o sebi i drugima, mišljenje da nisu dovoljno dobri ako ne izgledaju “savršeno” te može doći i do pojave tjelesne dismorfije. Također dolazi do konstantnog uspoređivanja među pojedincima. Utjecaj na društvenim mrežama, posebno u industriji ljepote i mode, igra značajnu ulogu u oblikovanju standarda ljepote. Na taj način industrija promovira proizvode, stilove i trendove, često postavljajući ljestvicu za ono što se smatra lijepim. S pozitivne strane, društveni mediji bili su platforma za pokrete za pozitivnost tijela i inkluzivnost. Mnogi pojedinci i grupe koriste društvene mreže kako bi doveli u pitanje tradicionalne norme ljepote i promovirali samoprihvatanje bez obzira na veličinu, oblik ili izgled. Stalna izloženost idealiziranim slikama ljepote na društvenim mrežama može imati negativne učinke na mentalno zdravlje, pridonoseći nezadovoljstvu tijelom, tjeskobi i depresiji, osobito među mladima.

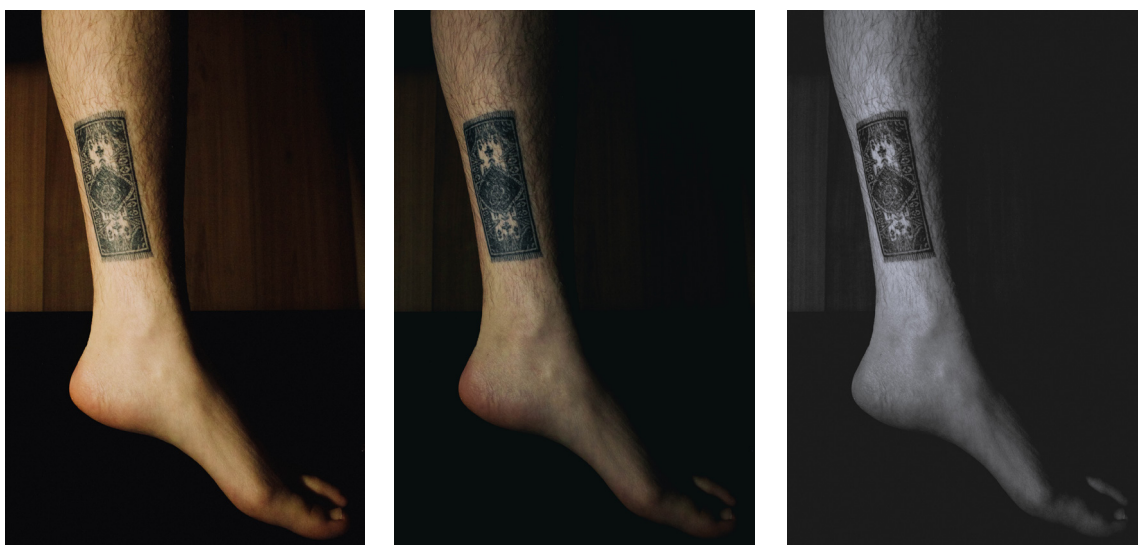
6.ZAVRŠNI RAD

6.1.Ideja i početak

Na ideju svog završnog rada sam došla jer se kroz svoj rad na fakultetu volim baviti aktualnim temama. Tako sam si bila odabrala na predmetu Dizajn u novinama i časopisima da za zadatak tog kolegija napravim časopis namijenjen LGBTQ populaciji koji bi bio zanimljiv, mladenački, šaren i informativan. Taj kolegij mi se jako svidio pa sam zato pitala profesora Giunija da mi bude mentor i na završnom, ovaj rad je manje orijentiran na to da izgleda kao časopis, a više kao photobook u kojem se nalaze moje autorske fotografije čiju kompoziciju nadopunjuje sažeti tekst o povijesti standarda ljepote kod žena, kojim alatima su se koristile za brijanje, kada su kompanije počele promicati u reklamama “sramotu” te kratki presijek portretiranja žena u umjetnosti kroz povijest. U razgovoru s prijateljicama shvatila sam da velika većina njih smatra osnovnom higijenom brijanje određenih dijelova tijela te da neki čak smatraju puštanje dlaka nehygieniskim i zpuštenim izgledom. Potaknuta takvim razgovorima odlučila sam napraviti seriju fotografija dokumentirajući dlake na ženskom tijelu: brčiče, dlake na bradi, ispod pazuha, venerin brežuljak, noge, nožni prsti itd. Subjekti na fotografijama su blago stilizirani kako bi se dobila dodatna umjetnička dimenzija, ali su također u potpunosti obične, bez suvišnih elemenata i predmeta u pozadini koje bi odvlačile pažnju od odabranog motiva. Pozadine su najčešće crna, bijela ili drveni uzorak kako bi već spomenuto-tijelo, bilo u prvom planu.

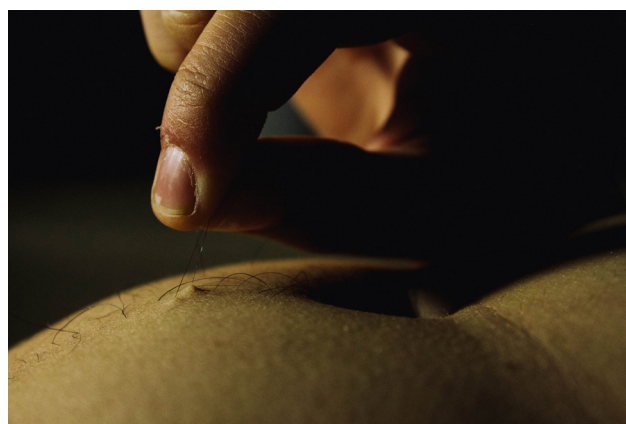
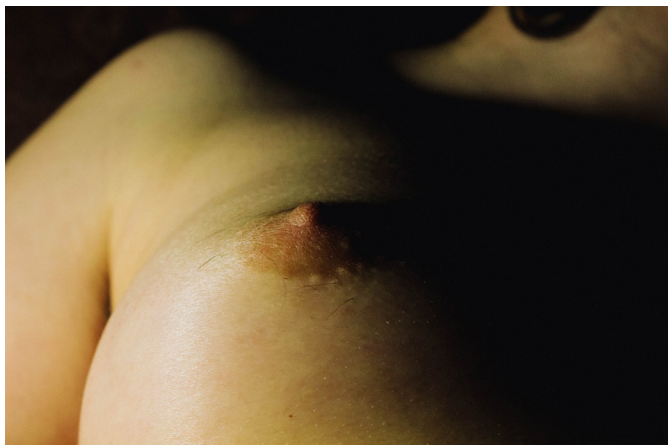
6.2.Fotografije

Prvotna ideja mi je bila staviti crno bijele fotografije u photobook kako bi dlake došle više do izražaja u kontrastu s tijelom te napraviti tekući tekst u crnoj boji, a naslove u crvenoj kako bi dalo kontrast fotografijama. Na kraju sam se kroz konzultacije s profesorima ipak odlučila za žućkastiji efekt na fotografijama koji daje određenu toplinu, zrači intimom i minimalizmom, no i dalje ne odvraća pažnju od glavnog motiva fotografije, što su dlake. Fotografije sam uređivala u lightroomu koristeći se sa presetovima te naknadno na njih dodavala dodatne varijacije i promjene koje sam podesila po vlastitom ukusu.

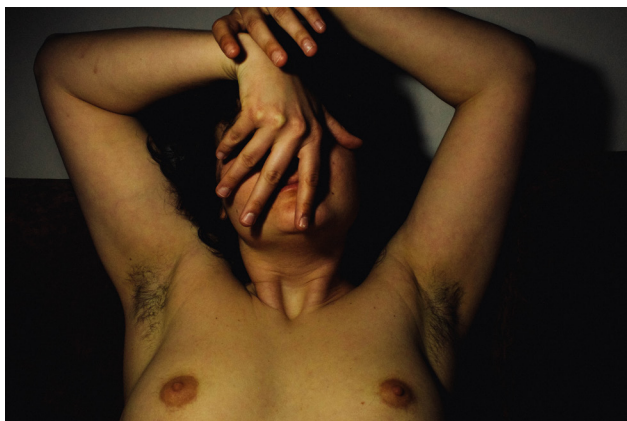

Slika 28: Varijacije s efektima

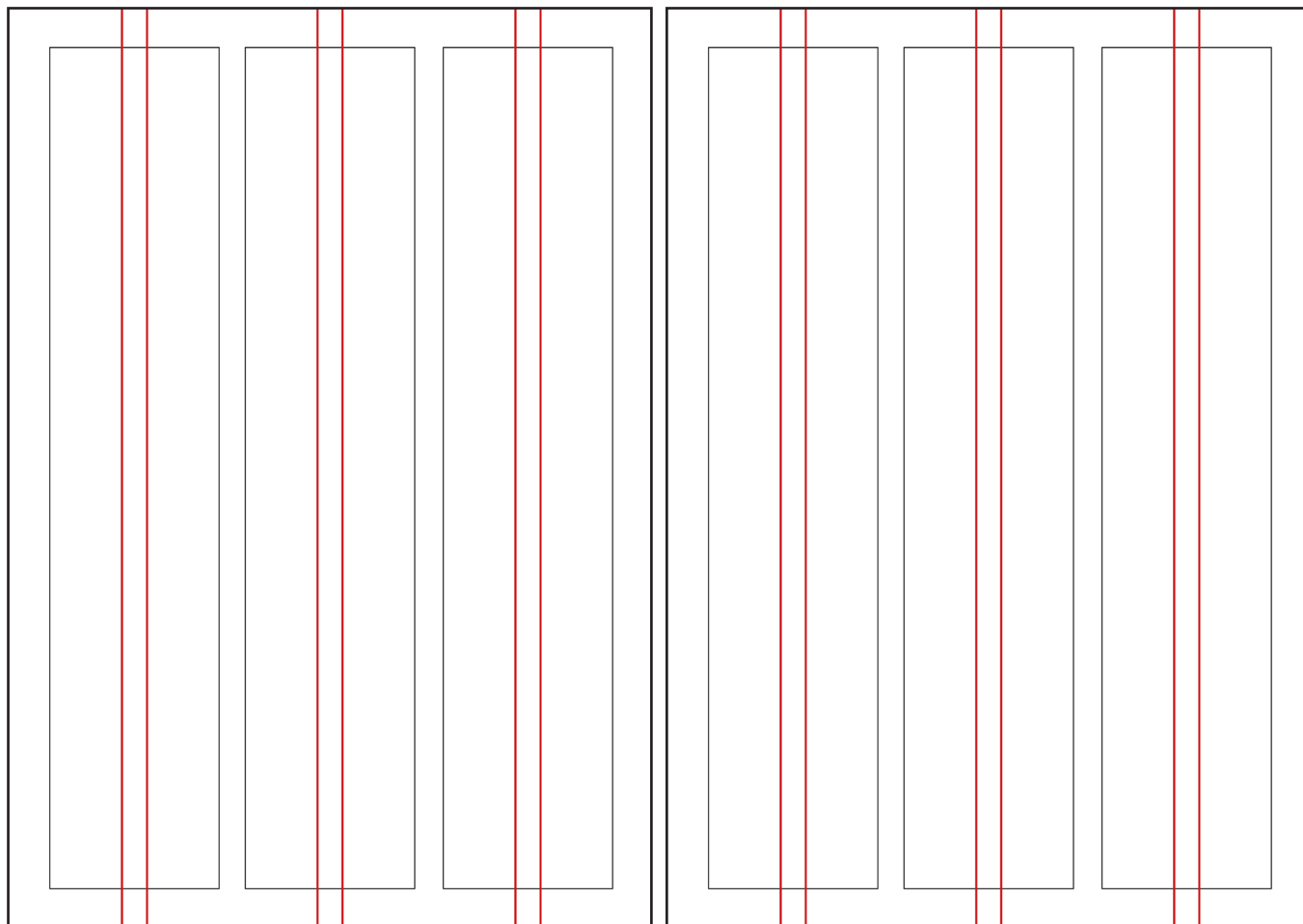
Slika 29: Mozaik fotografija izabranih za photobook 1

Slika 30: Mozaik fotografija izabranih za photobook 2

6.3. Layout

Layout stranica koji sam izabrala za svoj photobook nalazi se dolje niže (slika 31), odabrano je zbog jednostavnosti i mogućnosti poštivanja gridova, ali i dovoljno prostora za uredno preslagivanje fotografija i teksta u drugačije kompozicije koje su i dalje čiste, jednostavne i minimalističke.

Slika 31: Layout spreada

6.4. Moja slova i crvene intervencije na fotografijama

Za korištenje vlastitog pisma na određenim stranicama photobooka dobila sam inspiraciju iz crno bijelih skatebordskih časopisa koji često znaju preko fotografije imati ispisani potpis fotografiranog skejtera ili samo neke druge črčkarije koje dodaju blagi kaos i zanimljivu kompoziciju ostatku stranica. Moj tekst se ne preklapa s fotografijama, dapače strogo su odvojeni i on, i fotografije i tekući tekst, svidjela mi se ideja čistog minimalističkog pristupa segregacije fotografija i teksta te mojih slova od fotografija, ali dodavanjem blagog kontrasta kroz “neuredna slova” i crtice po fotografijama. Autorska slova su crvene boje. Intervencije na fotografijama su isto crvene boje- tu su da daju kontrast uređenoj formi, komplementiraju po boji i raspršenosti autorskom tekstu te usmjere pogled promatrača na dlakave dijelove tijela.

BRIJEMO NOGE... ZAŠTO?! ŠTO JE ŽENA BEZ BRKOVA?

Slika 32: Autorski tekst

Slika 33: Autorski tekst na sredu sa fotografijom i bez

Slika 34: Intervencija na fotografijama-par primjera

6.5. Raspored tekućeg teksta i fotografija

Tekst i fotografija u pravilu nisu na istoj stranici, često čak ni na istom spreadu stranica. Vodeći se minimalizmom i strogoćom u tom odnosu odlučila sam se za dvije kompozicije kada se radi o povezanosti teksta i fotografije. Prva varijanta je- ako je fotografija s jedne strane u određenom položaju, tekst će s druge strane zrcaliti istu veličinu i oblik te fotografije čineći simetriju, druga varijanta- ako na spreadu imam kompoziciju dvije fotografije na sljedećem spreadu koji slijedi tekst će biti ili u istoj kompoziciji kao što su bile fotografije na prethodnoj stranici ili će popunjavati prazan prostor koji je bio između tih fotografija, time sam postigla određeni sklad- identična kompozicija fotografije i teksta ili nastavljanje i popunjavanje “negativnog” praznog prostora koji je ostao za fotografijom.

		<p>Kratka povijest početka reklamiranja proizvoda za uklanjanje dlaka</p> <p>Godina 2018. IEEK najučinu i najviše dostupna sredstva za uklanjanje dlaka. U ovom slučaju su to sredstva koja su najviše dostupna i najviše dostupna. Godina 2018. IEEK najučinu i najviše dostupna sredstva za uklanjanje dlaka. U ovom slučaju su to sredstva koja su najviše dostupna i najviše dostupna. Godina 2018. IEEK najučinu i najviše dostupna sredstva za uklanjanje dlaka. U ovom slučaju su to sredstva koja su najviše dostupna i najviše dostupna.</p>
		<p>Nacini uklanjanja dlaka</p> <p>Godina 2018. IEEK najučinu i najviše dostupna sredstva za uklanjanje dlaka. U ovom slučaju su to sredstva koja su najviše dostupna i najviše dostupna. Godina 2018. IEEK najučinu i najviše dostupna sredstva za uklanjanje dlaka. U ovom slučaju su to sredstva koja su najviše dostupna i najviše dostupna.</p>

Slika 35: Gornji red- popunjavanje negativnog(praznog prostora) sa fotografijom/tekstom Donji red- identična kompozicija fotografije i teksta

6.6.Font

Font koji sam koristila u tekućem tekstu i naslovima je Founders Grotesk zbog njegove pročišćenosti i jednostavnosti kako bi fokus minimalno bio na tekstu, a više na fotografijama.

Founders Grotesk je groteskno sans-serif pismo koje je dizajnirao Kris Sowersby iz novozelandske tvrtke Klim Type Foundry. Dizajn je nastao pod utjecajem klasične groteske s početka dvadesetog stoljeća. Slovo C osnivača Groteska ima vrlo uzak otvor što je jedna od njegovih prepoznatljivih karakteristika.

Founders Grotesk Text Light • \$50 Buy

GROTESQUE MODE OF SURFACE ORNAMENT
Densely Packed As in 16th Century Engravings

Founders Grotesk Text Regular • \$50 Buy

SUCH ARTISTIC LICENSE AND IRRATIONALITY
Light Scrolling Grotesques Could Be Ordered

Founders Grotesk Text Medium • \$50 Buy

THE SPORTIVENESS OF THE GROTESQUE
Whitewashed the Grotesche Decor in 1556

Founders Grotesk Text Semibold • \$50 Buy

GROTTESCHE APPEARED IN MARQUETRY
Ancient Roman Decorative Art Rediscovered

Founders Grotesk Text Bold • \$50 Buy

T. MANN, GENUINE ANTIBOURGEOIS STYLE
Often Linked With Satire and Tragicomedy

Slika 36: Founders Grotesk

6.7.Printanje

Završni bi bio printan u obliku photobooka sa nešto tvrđim papirom u boji. Korice i debljina stranica bi bili jednaki, a format veličina A4 papira.

7.ZAKLJUČAK

Normalno obilježje ljudskog tijela je da iz njega rastu dlake, pa makar ono bilo i žensko. Trendovi uklanjanja dlačica varirali su kroz stoljeća, pa je tako u drevnim civilizacijama uklanjanje dlačica bilo rezervirano isključivo za viši sloj i svećenike, te pokojnike; kasnije u srednjem vijeku kvaliteta higijene je drastično pala, kršćanstvo je zavladao Europom, a žene su nosile duge tkanine koje su im pokrivalo tijelo- s vjerske strane brijanje nije bilo potrebno jer se poticala “izvorna, prirodna” ljepota no niti je bilo alata za uklanjanje dlačica niti novca i potrebe. Za vrijeme renesanse i prosvjetiteljstva glavni fokus ženske populacije bio je na uklanjanju dlačica s lica i čela zbog nošenja perika. Uz uklanjanje dlačica i alate tog doba zastupljeno je bilo i izbjeljivanje lica olovom što je bilo štetno za zdravlje. Na početku 19. stoljeća žene su i dalje nosile duge haljine i suknje, pokrivalo pazuhe pa nije bilo velike potrebe za brijanjem osim u redovima kazališnih glumaca. Godine 1920te moda se počinje mijenjati, nose se kraće haljine tankih naramenica nalik na tuge te industrija ljepote vidi svoju priliku za prodavanje svojih proizvoda. Tih godina je izumljena sigurnosna britvica i pjena za brijanje te su kroz različite modne časopise kompanije počele raditi reklame usmjerene ženama gdje ih se poziva da briju svoje pazuhe. Kako su godine odmicale, reklame su počele fokus stavljati na pazuhe i noge te uvoditi u oglašavanja i svoje parole kako je sramotno biti viđena s dlakama i kako dolaze ljetni dani pa bi tome trebalo stati na kraj. Do sredine 20. stoljeća brijanje u svijesti običnih žena bilo je i dalje “sezonska” pojava jer su reklame bile redovitije od travnja do rujna kada su dani bili topliji, a žene nosile kratku odjeću, samim time i pokazivale više kože. Prvi i drugi val feminizma su također puno pridonijeli u emancipiranju žena na globalnoj razini: pravo glasa, reproduktivna sloboda, sloboda govora i rada, izražavanja, školstvo itd. U današnje doba velika većina žena (ali i muškaraca) smatra da je brijanje poglavito ženskog tijela sastavni dio higijene ljudskoga tijela, ako noge i pazusi (a sve češće i bikini zona) nisu obrijani može se dobiti dojam da osoba nije obavila higijenu ili se čak zapustila. Društvene mreže sa sobom također nose niz negativnih stvari. Novije generacije se konstantno uspoređuju sa photoshopiranim verzijama slavnih ljudi kojima ne mogu parirati, dolazi do velike nesigurnosti, depresije, tuge, ponekad i tjelesne dismorfije zbog nerealnih standarda ljepote koji su predstavljeni mladim neformiranim mozgovima u razvoju. Zaključak rada je da svatko treba živjeti po vlastitom nahođenju dokle god ne ugrožava drugu osobu te poštivati i slijediti trendove modne industrije ako ih to čini sretnima, ali također s druge strane pustiti dlake ispod pazuha i na nogama da rastu ako im se ne da brijati za vrijeme cijele godine makar to značilo da će tu i tamo dobiti kakav čudan pogled.

Popis izvora

<https://www.egypt.swan.ac.uk/the-collection-2/the-collection/hair-removal/>

<https://relicrecord.com/blog/shaving-brief-history-shaving-customs-gear/>

<https://renresearch.wordpress.com/2012/12/09/did-renaissance-women-remove-their-body-hair/>

<https://povijest.hr/istaknuto/toksicna-sminka-ma-koga-briga-samo-da-budemo-lijepi-i-u-trendu/>

<https://www.historytoday.com/miscellanies/many-faces-enlightened-man>

<https://womensmuseum.wordpress.com/2017/11/22/the-history-of-female-hair-removal/>

<https://vintagenewsdaily.com/18-vintage-album-covers-of-ex-yugoslavia-singer-saveta-jovanovic-who-was-afraid-to-flaunt-her-hairy-legs/>

<https://www.massmoments.org/moment-details/king-gillette-patents-safety-razor.html>

<https://centralniportal.ba/vijest/17205/zasto-je-borba-ex-yu-feministkinja-obrisana-iz-kolektivnog-sjecanja>

<https://www.vox.com/2015/5/22/8640457/leg-shaving-history>

<https://www.vintageinn.ca/2022/05/vintage-shavings-ads-for-men-women/>

https://books.google.hr/books?id=h0gEAAAAMBAJ&lpg=PA44&dq=leg+hair&pg=PA44&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

<https://www.bustle.com/beauty/wet-hair-looks-nyfw-spring-summer-2024>

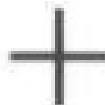
<https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-taboo-history-womens-body-hair-art>

https://typographica.org/wp-content/uploads/2014/02/FGT_styles1.jpg

Popis fotografija

Slika 1.....	2.str
Slika 2.....	3.str
Slika 3.....	3.str
Slika 4.....	5.str
Slika 5.....	5.str
Slika 6.....	6.str
Slika 7.....	7.str
Slika 8.....	8.str
Slika 9.....	8.str
Slika 10.....	9.str
Slika 11.....	10.str
Slika 12.....	10.str
Slika 13.....	11.str
Slika 14.....	12.str
Slika 15.....	12.str
Slika 16.....	13.str
Slika 17.....	14.str
Slika 18.....	14.str
Slika 19.....	15.str
Slika 20.....	16.str
Slika 21.....	17.str
Slika 22.....	17.str
Slika 23.....	18.str
Slika 24.....	18.str
Slika 25.....	18.str
Slika 26.....	19.str
Slika 27.....	19.str
Slika 28.....	21.str
Slika 29.....	22.str
Slika 30.....	23.str
Slika 31.....	24.str
Slika 32.....	25.str
Slika 33.....	25.str
Slika 34.....	26.str
Slika 35.....	26.str
Slika 36.....	27.str

IZJAVA O AUTORSTVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnog rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, Lucija Kardum (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom Bez dlake na jeziku (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

L. Kardum

(vlastoručni potpis)

Sukladno čl. 83. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javna internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Sukladno čl. 111. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima student se ne može protiviti da se njegov završni rad stvoren na bilo kojem studiju na visokom učilištu učini dostupnim javnosti na odgovarajućoj javnoj mrežnoj bazi sveučilišne knjižnice, knjižnice sastavnice sveučilišta, knjižnice veleučilišta ili visoke škole i/ili na javnoj mrežnoj bazi završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice, sukladno zakonu kojim se uređuje znanstvena i umjetnička djelatnost i visoko obrazovanje.

